

G. M. Herman.

Srce mi je od veselja igralo, ko sem izvedel, da veščastit g. Mihal Herman, sodnik v Voravi spet kandidira v Ptujškem volilnem okraju za poslanca v štajarski deželni zbor.

Kolikor jaz osebno in po njegovih govorih g. Hermana poznam, moram reči, da si boljšega zagovornika nobeno ljudstvo izvoliti ne bi moglo, kakor je on. G. Herman je pošena duša skoz in skoz, on ljubi pravico čez vse, in ravno zato, ker je popolnoma pravičen, se je, če ravno rojen Nemeč, tako močno in izvrstno potegoval za Slovence, ker vidi, da se njim v mnogem krivica godi. Če ravno je cesarski uradnik, je vendar kot poslanec neustrašljivo vsikdar proti vladi stal, če je šlo za korist našega naroda, in vsikdar tirjal od nje, kar se po postavi od nje tirjati sme. Kar se tiče njegove delavnosti, moram reči, da je kot poslanec delaven noč in dan, če je namreč potreba in gre za korist Slovencev. Kot govornik ima sicer slab glas, ali on govori mirno, brezstrastno in vsaka njegova beseda je čisto zlato; vsi njegovi govori so popoluoma logični in vsaka beseda dobro premišljena in na svoje mesto postavljena.

Gosp. Herman prekosi s svojimi govori vse druge govornike v graškem deželnem zboru, in tukaj ne izjemam niti od Nemcev tako visoko čislanege Rechbauerja, niti M. Blagotinška, in še pristavljam to, da če bi bil g. Herman poslanec nemške stranke in bi se za Nemce tako izvrstno potegoval kakor se je za Slovence, bi ga gotovo že dalnej bili poslali v državni zbor, in morebiti ne bom premalo rekel, če trdim, da bi že zdaj sedel v ministerstvu, in sreča bi morebiti bila za celo Avstrijo, če bi to bilo, ker tako skoz in skoz poštenih, pravičnih, vernih in delavnih mož ima Avstrija malo, kakor je g. Herman. Naj bolj mojstersko delo g. Hermana je „Interpelacija slovenskih poslancev v deželnem zboru l. 1869“. Ta interpelacija je neprecenljivi zaklad za Slovence, iz katerega se lahko jemlje vse potrebno orodje za branjenje in tirjanje narodnih pravic; ta interpelacija podiguje g. Hermana med najimenitnejše može svojega časa. „Slava!“ in tisočkrat „Slava!“ Zato kličem, in naj kliče vsak rodoljub g. Hermanu in onim rodoljubom, ki so ga že dvakrat volili v deželni zbor!! ker boljšega zagovornika bi bili težko našli, in če bi ga iskali po celem cesarstvu in še dalje.

Vam pa, častiti volilci slovenskih sosesk ptujškega in rogaškega volilnega okraja, od katerih upam, da boste tudi zdaj g. Hermana volili za svojega poslanca, vam rečem, da vas zavidam in sicer samo zato, ker se ne morem četi tudi med vas, med vas, ki boste tako srečni, da boste volili občno slovečega in tako zlo imenitega moža za svojega zastopnika, ki bode spet noč in dan delal za vašo korist. Zavidam vas, ker njegove časti in velike zasluge grejo tudi njegovim volilcem. Brati, Slovenci, dragi rojaki ptujškega in rogaškega volilnega okraja, soglasno tedaj spet volite 23. junija t. l. g. Hermana za vašega poslanca, in na veke vam bode hvaležna mati Slovenija! — „Slava g. Hermanu, slava njegovim volilcem!“

Rodoljubovič.

Slovenski kandidati za deželne zборе.

Po časnikih smo izvedeli, da je ljubljansko politično društvo „Slovenija“ postavilo te-le kandidate za kranjske deželne poslance na kmetih:

1. Za Kamnik in Brdo: gosp. Jan. Toman-a, dekana v Moravčah.
2. Za Kranj, Trzič in Loko: gosp. Fr. Kramar-ja, in dr. Radoslava Razlaga, advokata v Ljubljani.
3. Za Radolico in Kranjsko goro: g. Lovro Pintar-ja fajmoštra na Breznici.
4. Za Postojno, Planino, Senožeče, Lož in Bistrico: gosp. dr. Etbin Costa, advokata v Ljubljani in Matija Korena, posestnika v Planini.
5. Za Vipavo in Idrijo: gosp. Jurija Grabrijana, dekana v Vipavi.
6. Za Novomesto, Kostanjevico in Krško: gosp. Jožefa Zagorc-a, posestnika v št. Jerneju.
7. Za Trebno, Zatičino, Žužemberk, Mokronog, Litijo in Radeče: gosp. Jožefa grofa Barbo-ta, grajščaka v Rakovniku, gospoda Miha Tavčar-ja, fajmoštra v Vačab in gosp. dr. Lovro Toman-a, advokata v Ljubljani.
8. Za Kočevje, Lašče in Ribnico: gosp. Luka Svetec-a in gosp. Petra Kozler-ja v Ljubljani.
9. Za Črnomelj in Metliko: gosp.

Martina Kramarič-a, posestnika v Radovici. Za ljubljansko in vrhniško okolico kandidira g. dr. Bleiweis in dr. Poklukar; za mesto Ljubljano g. J. Horak in dr. Kozler ali Jernej Zupanec; za Trzič, Kamnik in Radolico g. Murnik, za Idrijo g. M. Lipold; za Postojno, Lož in Vrhniko g. A. Kotnik; za Novomesto in druga dolenska mesta g. Rudež, za Kočevje g. Košir; za Kranj in Loko g. Jugovic. Kupčijska zbornica pa hoče voliti g. dr. Zarnika in Horaka.

Dalje je politično društvo „Soča“ v občenem zboru izvolilo te-le kandidate za goriški deželni zbor: Za občino goriškega okraja dr. Lavrič-a, odvetnika v Gorici in Jož. Faganela, podžupana v Oseku; za občine sežanskega okraja, dr. Abrama, deželnega tajnika in Antona Šuca, župana v Pliskovici; za občine tominskega okraja, dr. Tonkli-ja, odvetnika v Gorici in Andreja Lapanje-ta, župana na Ponikvah in za obrtnijske kraje g. Andreja Winkler-ja, c. k. okrajnega glavarja v Tominu. Voliti bi se bili imeli še trije kandidati za veliko posestvo; po navetu Klavžar-jevem pa se je to odložilo in društveni odbor pooblastil, da še le po dovršenih volitvah v občine in trge, kandidate za veliko posestvo nasvetuje.

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Pošiljatev in zaznamovanje.

Če bi se taka drevesa kam poslala, jih je 10 do 12 vkupaj zvezati; med debela in posebno okoli korenin se mahu nadeva, ki naj bo bolj sub, če se drevesa v jeseni odpošljejo, bolj vlažen pa, če se spomladi kam pošljejo. Na prikrajšane korenine je treba posebno gledati, da so z mahom dobro zavite in razpoložene; potem se vse breme s slamo obda in povije, da se ne poškodvajo in po poti ne posušijo.

Kdor hoče vedeti, kar ima in kar drugim prodaja, mora si, kakor je že rečeno in nikoli ni zadosti priporočeno, požlahnjena drevesa v gospodarske bukve skrbno zapisovati in sicer: ime žahnega sadu, pleme, leto in dan cepjenja, od kod, iz katerega kraja in sadjerejca, način požlahnjenja itd. posebno pa številko drevesno in mesto, na katerem je vsajeno. Ta številka se v trešico vreže in na drevesce obesi, če je pa daljša, pri drevesu v zemljo vtakne, ali pa v pristavljeni količi vreže. Tudi je dobro, število vrst sadunosnih dreves zapisati, in po vrstah jame ali stališča dreves, kder rastejo, v gospodarsko knjigo zaznamovati, da se lože vé, če bi se ktera drevesa pokradle ali posušila, kakošnega plemena da je bilo. Najbolje pa je, zemljevid ali mapo za tak sadunosnik narediti, če ravno ni izvrsten, da je le število dreves in pleme očitno razviditi.

Legsa sadnega vrta.

Sadje najbolj stori na prostornem in solčnem kraju, kder more solnce drevo zgreti, da kadar je v muzgi, ga toplota naredi gnati cvetne popke in ocveteno sadje dozoriti tako, da je sladko in prijetno za vžitek, ktero na odločnem kraju nikoli popolnoma okusno ne dozori.

Močvirni, ilovčni kraji so za nektera plemena sadja nedostojni. V takih krajih črešnje, breskve, marelice ne storiijo, še hruške in slive ali češplje ne rode. Da bi se pa taki kraji na subo djali in zemlja zboljšala, bi potem vse tako sadje ondi dobro rodilo. Se celo po vasih, ki nimajo nič sadja, bi ga lahko imeli, če bi hteli pripraviti svet za-nj; zakaj tudi v peščenem ali slabem svetu ali v kamnitem kraju se dá s poboljšanjem zemlje, zlasti tistega mesta, kder ima drevo rasti, s pridnostjo v kratkem prav lep in koristen sadunosnik narediti.

Sploh sadno drevje rado raste in sicer:

Jablane ljubijo močno slinjevko, globoko zemljo po širokih prostornih krajih, pa ne zlo gnojne zemlje. V vrtni prsti preveč v les rastejo; v prepusti zemlji pa slabo se obnašajo, slabo rodijo in hitro ostarajo. Večkratno okopavanje jim bolj hasne ko gnoj, pa tudi rodovitnost pomnoži. Jabelko je evropsko sadje, ki ne stori v bolj toplih krajih, že na algirskem v Afriki ne.

Hruške ljubijo bolj rablo zemljo, zlasti prstenino, kakor je po vrtilih; v mrzli ilovici ali slinjevki ne storijo dobro; apnica pa jim jako hasni, in če je drevo na solncu, bo sad sladek, prijeten in lepodišeč. Kder je malo ilovce, vrtno prsti in peska, taka zemlja hruškam naj bolj tekne. Dokler so drevesa še majhna, jim okopavanje zlo koristi. Hruške rastejo po vsi Evropi; pa tudi v zgornji in spodnji Afriki, kder ni preveč suho.

Črešnje in višnje ne ljubijo gnojne vrtno zemlje, bolj pa apnico s kremenom zmešano in sprsteno listje; tudi okopavanje jim hasni. Kdor višnjam z dobro zemljo, prstenino gnoji, mu trud z veliko rodovitnostjo povračajo. Črešnje tudi v mejah in med kamenjem rade rastejo in dolgo trpijo.

Slivno drevje kakega koli plemena hoče dobro gnojno zemljo imeti, kakor je vrtna prst. Zato pri hišah, kder imajo dobro zemljo, po svinskih dvoriščih in pašnikih, kder živina guoji in so gosto posajene, dobro storijo; še celo pri cestah se uspešno obnašajo, ker cestni gnoj dobivajo; po takih krajih tudi sad veči in prijetniši dozori. V slabi, plitvi zemlji brz ostarajo in strnjevijo, in tak sad je reven, kisel in pust.

Orehi ljubijo vsako zemljo, vendar v pečevju ali skalovju se najbolj obnašajo, da le korenine gnati morejo, in velika, rodovitna drevesa zrastejo; škoda, da so mraza zlo občutljivi.

Kostanj je manj občutljiv in vsako zemljo tudi na odsolnčni strani za ljubo ima, zraste pa veliko drevo, ki meri več čevljev v premeri na deblu, če se od mladega trebi in čedi, pa tudi raje rodi in veči sad ima.

Breskve in marelice ljubijo dobro zemljo, ktera se skrbno okopava, kakor se to po vinogradih opravlja, ker jih ljudje navadno izrežajo, ker hočejo jako solnčne in tople kraje, kamur ostri vetrovi ne pihajo. Marelice posebno dobro storijo pri ozidju ali pri stenah na južni strani, kder so pred burjo in severom obvarovane.

Breskve in marelice so čislani sad, in že zategadelj je dobro, taka drevesa po vrtilih in bliže hiš ali stanovališč imeti; ravno tako je z nekaterimi žlahnimi jabelki in hruškami; da sadje pokradeno ne bo.

Dopisi.

Od Novevasi. (Katoliško politično društvo v Novi Vesi.) — V slov. bistriški okolici se je v svoji seji binkoštni ponedeljek poleg drugega tudi o programu štirskih slov. poslancev razgovarjalo. Ker v programu ničesar ne najde, kar bi se z namenom kat. pol. društva ne zlagalo, se še le marveč nadja, da je program lepa stopinja dalje do zaželjenega in kaj krvavo potrebnega miru in složnosti, zato ona kandidata za mariborski volilni okraj, vrla Slovenca gosp. Dr. Fr. Rađej-a, notarja in posestnika in gosp. Dr. Ivana Serneca, advokata in posestnika. Obadva v Mariboru, živo priporoča.

Za kat. polit. društvo v Novivesi meseca junija 1870.

Gregor Donik, prvomestnik. Anton Auernik, namestnik.

Janez Šohar, odbornik. Gregor Zafošnik, odbornik.

Marko Leskovar, odbornik.

Od sv. Antona na Pohorju. — Kakor resnično se izpolnujejo besede našega velečenjenega g. dr. Vošnjaka, o okrajnem zastopništvu, ki je pisal v knjižici „Slovenci, kaj čemo!“ da se okrajna zastopništva ne bodo vkoreninila v ljudstvu, se bodo nepotrebna zdela itd., se vidi iz pritožeb iz vseh krajev naše domovine, se vidi iz tega, ko naš srenjski odbor ni hotel voliti volilnega moža za volitev okraj. zastopa, in je naravnost odpisal, „da nimamo nobene koristi od njega“, razun velike okrajne priklade, slabe ceste itd. Se vé da nam to ni obveljalo, vendar škoda, da niso tudi druge občine tako svoje misli izrekle, videlo bi se iz tega, kako nemškutarsko okrajno zastopništvo za nas skrbi.

Iz Ormuža. Mi Grabčani Velkonedelške fare, ktere bi neki velikaši Velkonedeljski radi malo k zameti imeli, protestiramo proti dopisu iz Ormuža v „Slov. Gosp.“ št. 14, ker imamo že več ko 30 let lastno šolo na Runči; pomilujemo pa tiste Velkonedelške farmane, kteri svoje otroke k Velkinedelji v šolo pošiljajo, ako so, kakor se čuje, njihovi velikaši srenjski predstojniki, šolski ogleda, šolski možje molčali, kadar jih je lani trikrat glasno vpričo M— gospod

komisar s Ptujja vprašal, če bi kako odškodnino za tako zlo zapuščeno šolo, ktera se podreti hoče in ktero bodo od križnikov, ki so bili patroni šole, prevzeti mogli, tirjali?

Če so res molčali, tak so za križnike skrbeli, so vrable z ptujega prosa gonili, da proso farmanom pozobljejo, so bili omenjeni možje pametnejši kakor tisti, ki so si tele napravili, ga pozlatili in molili. Srenjski predstojniki, velikaši, šolski ogleda, šolski možje se ne morejo pred farmani opravičiti; jalšov bi bil njih izgovor. Reči, da niso čuli, kadar jih je komisar zavoljo odškodnine vprašal, ali da niso bili takrat nazoči (nekteri so gotovo bili, drugače bi nebi mogel vprašati), je prazna reč, ker se protokol vsikdar prej prebere, kak se kdo podpiše. Edini resnični zgovor, kterega bi vam mi Grabčani pustili veljati, bi bil, da bi rekli: Mi smo nemškutarji in nismo dolžni za hasek Slovencev skrbeti, mi se ravnamo po ptuji glavi, ker svoje nimamo, ali tak plitvo pamet, da ne vemo presoditi, kaj je k hasni farmanov; to pač razumemo, kaj je k našemu hasku, saj nas M— uči, kterega vedno za nauk vprašat hodimo. Ako Vaši srenjski predstojniki itd. so res molčali in odškodnine ne tirjali, ktera bi farmanom po pravici šla in njim veliko pomagala pri popravkih šolskega hrama, taki niso prijatelji Vaši. Pri volitvah tedaj bodite pazni, nikdar ne volite več takih možev, kteri za Vaš hasek ne skrbijo, tudi ne tistih, ktere bi Vam g. oskrbnik M— ali pa Vaši nemškutarji priporočali. Za en čas z Bogom.

Eden v imenu mnogih, kteri v duhu prebiva v Kumu.

Politični ogled.

V Avstriji ali prav za prav v Cislajtanijski se zdaj vsa politika suče okol volitev v deželne zборе; povsod se nahajate dve stranki, v nemških deželah se boruje konservativna stranka s tako imenovano liberalno; v slovanskih deželah pa narodna stranka z nemškutari, ki hočejo z vso silo narodno stranko potlačiti in samo gospodovati čez vso deželo. Borba bode tedaj povsod strašna in še le v 14 dnevih bomo izvedeli, ktera stranka bo zmagala. Velika pozornost, stalnost in delavnost je potrebna pri narodni stranki, ker, kakor se sliši, bode vlada nasprotnike podpirala pri volitvah. —

Iz Hrvaške se piše, da se je proti predsedniku razpuščenega društva „Kolo“ začela disciplinarna preiskava. Ko so mu pred kratkim njegovih dijaki hoteli napraviti neko serenado, so jih hajduki razpodili. Veliki del članov razpuščenega društva „Kolo“ in „Zora“ se je podalo okinčano z narodnimi traki, v Križovec, kder se jim je na čast napravila velika veselica. Mesto je bilo lepo razsvetljeno. — Gosp. vladiki Strossmayerju in g. Vončinu ste se poslali zaupni pismi. Vlada je poslala precej veliko trumo žandarrov tamo. Dalje so prišli glasi iz Zagreba, da sta profesorja gg. Bratelji in Jagič ob službo djana, in da so na to tudi drugi profesorji, kakor: Paver, Diakovič, Markovič, Keller in Sajatovič se odpovedali službe.

V Dalmaciji je volilno gibanje prav živahno, upa se vendar, da bodo zmagali narodni.

Iz Pruske so prišli glasi, da bode kralj izklican za nemškega cesarja. To bode tedaj veselje po celi veliki Nemčiji in se bode gotovo tudi raztegalo do nemških narodnjakov v Avstriji.

Italijanski in Portugijski kralj sta si prišla nekaj na vs križ in italijanski poslanec je zapustil Lizabon.

Novičar.

(Tabor pri Kapeli), to je na Novej Slatini spodej Radgone 19. junija t. l. ali prvo nedeljo po telovem popoldne ob treh. Slovenci! zberimo se zopet enkrat na slovenski zemlji, pokažimo svetu, da smo Slovenci in da Slovenci hočemo ostati. Živila Slovenija!

(Mariborska čitalnica) je napravila 12. t. m. prvi izlet v Ruše, kterega se je vdeležilo mnogo rodoljubov. Pred popoldnom so pevci pevali v cerkvi Miklošičevo mašo in sicer prav izvrstno, popoldne pa je bila prav narodna veselica pri g. Glasarju. Lepih govorov, pevanja in napitnic ni bilo konca ni kraja.

(Tabora v Cerknici) se je vdeležilo 12000 ljudi.